

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 217/03-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. mája 2004 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránya a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. M. K., K., Mgr. D. K., K., a J. K., R., zastúpených advokátkou JUDr. M. S., Advokátska kancelária, K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Rimavskej Sobote v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 117/00 a v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 201/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Rimavskej Sobote v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 117/00 p o r u š i l právo JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prierahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Rimavskej Sobote povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 16 170 Sk (slovom šesťnásťtisícstosedemdesiat slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Rimavskej Sobote povinný vyplatiť na účet advokátky JUDr. M. S., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd v Rimavskej Sobote v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 201/01 n e p o r u š i l právo JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ani právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 3. decembra 2003 č. k. I. ÚS 217/03-14 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. M. K., K., Mgr. D. K., K., a J. K., R., (ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu v Rimavskej Sobote (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 117/00 a v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 201/01.

2. Sťažovatelia uviedli, že návrhom doručeným okresnému súdu 24. apríla 2000 sa domáhali vydania platobného rozkazu proti POĽNOBLH, s. r. o., Hnúšťa o zaplatenie sumy 3 075 Sk z titulu bezdôvodného obohatenia. Konanie o uvedenom žalobnom návrhu je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 117/00.

Podľa sťažovateľov okresný súd nekonal v tejto veci bez zbytočných prietáhov, preto vyčerpali aj právne prostriedky nápravy tým, že na prietahy v predmetnom konaní podali 14. júna 2001 sťažnosť podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Sťažovatelia *„sa domnievajú, že súd v čase od 29. 3. 2001 do 25. 8. 2001 nekonal lege artis, potom síce vydal platobný rozkaz dňa 1. 10. 2001 ale znovu sa po podaní odporu v spore žalovaným odmlčal a od 2. 11. 2001 do dnes súd vo veci (...) znovu nekoná a v dôsledku čoho teda zaviniť celkové 23 mesačné prietahy v konaní 8 C 117/00, čo s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania viac ako 3 roky je nepripustné.“*

3. Sťažovatelia ďalej uviedli, že návrhom doručeným okresnému súdu 19. júna 2001 sa domáhali vydania platobného rozkazu proti POLNOBLH, s. r. o., Hnúšťa o zaplatenie sumy 6 150 Sk s príslušenstvom. Konanie o tomto žalobnom návrhu je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 201/01.

Okresný súd vydal v uvedenej veci platobný rozkaz po sedem a pol mesiacoch 6. februára 2002 pod č. k. 10 C 201/01-5, pričom návrhu sťažovateľov v celom rozsahu vyhovel. V dôsledku odporu žalovanej strany okresný súd nariadil pojednávanie na 17. apríl 2002. Sťažovatelia svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnili listom z 5. apríla 2002 z dôvodov hospodárnosti konania na strane žalovaného a ich splnomocnenec žiadal výsluch dožiadaným súdom, súčasne žiadali zrušiť včas termín pojednávania, oznámiť to žalovanému a spojiť vec s vecou sp. zn. 8 C 117/00 na spoločné konanie. Návrhu sťažovateľov okresný súd nevyhovel a nariadil pojednávanie na 6. máj 2002. Sťažovatelia opätovne navrhli zrušiť pojednávanie podaním podaným na pošte 29. apríla 2002 a opakovane žiadali o výsluch ich splnomocnenca dožiadaným súdom. Sťažovatelia poukázali na to, že okresný súd *„na toto podanie splnomocnenca navrhovateľov 2 a 3 dodnes nereagoval, ani nepokračuje v konaní po dobu ďalších 12 mesiacov“*. Preto sťažovatelia listom z 21. apríla 2003 podali u predsedu okresného súdu sťažnosť na prietahy aj v tomto konaní. Sťažovatelia sa domnievajú, že okresný súd v konaní sp. zn. 10 C 201/01 zaviniť 21-mesačné zbytočné prietahy.

4. Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 117/00 a v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 201/01 porušené bolo, aby okresnému súdu prikázal v uvedených konaniach konať bez zbytočných prietáhov, priznal im náhradu trov právneho zastúpenia, ako aj primerané finančné zadosťučinenie. *„Dôvodom uplatnenia si primeraného finančného zadosťučinenia zo strany navrhovateľov v 2 a 3 rade je ich právna neistota, obava, či sa dožijú právoplatného rozhodnutia súdu to, že už v podstate 6 rok z predmetných nehnuteľností nemajú žiadny osov a viac ako 6.000.- Sk zaplatili na súdnych, správnych a dedičských poplatkoch za ich právne usporiadania a to, že si nemôžu zo svojho majetku prilepšiť a tak zvýšiť svoj nízky mesačný príjem navrhovateľ 2 v prospech svojich 2 študujúcich detí a navrhovateľka 3 k svojmu starobnému dôchodku.“*

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. K. S., listom z 9. januára 2004 sp. zn. Spr 25/04 a právna zástupkyňa sťažovateľov listom z 26. januára 2004.

5. 1. Predseda okresného súdu vo vzťahu k napadnutým konaniam uviedol nasledovné relevantné skutočnosti:

„(...) Navrhovatelia podali prostredníctvom svojej právnej zástupkyne návrh na tunajší súd dňa 27. 04. 2000. Po výzve sudcu na opravu a doplnenie návrhu bol návrh opravený dňa 01. 06. 2000. Dňa 06. 06. 2000 bol spis predložený na Krajský súd v Banskej Bystrici so žiadosťou o vylúčenie sudkyne z konania a rozhodovania v tejto právnej veci, pretože táto sa cítila byť vo veci zaujatá. Dňa 22. 09. 2000 bola predmetná právna vec pridelená na konanie a rozhodnutie Mgr. I. A. Konajúci sudca si dňa 19. 03. 2001 vyžiadal výpis z Obchodného registra ohľadom odporcu, potom uznesením zo dňa 29. 03. 2001 konanie vo veci zastavil, pretože v návrhu označený odporca nie je fyzickou ani právnickou osobou, takže nemôže byť účastníkom konania.

Je pravdou, že dňa 14. 06. 2001 bola vo veci podaná sťažnosť na odstránenie prietáhov v tomto konaní, pričom túto sťažnosť som v tom čase považoval za bezpredmetnú, pretože som nezistil zbytočné prietahy. Taktiež ústavný súd v konaní I. ÚS 66/02 zo dňa 20. 06. 2002 odmietol sťažnosť navrhovateľov ako zjavne neopodstatnenú.

Po podaní odvolania proti uzneseniu o zastavení konania Krajský súd v Banskej Bystrici svojím uznesením č. 13 Co 1138/2001 zrušil uznesenie tunajšieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie. Sudca urobil ďalšie úkony 31. 08. 2001 a navrhovatelia doplnili návrh dňa 20. 09. 2001. Následne dňa 01. 10. 2001 bol vo veci vydaný platobný rozkaz proti ktorému podal odporca odpor a to dňa 15. 10. 2001. Po doručení rovnopisu odporu dňa 24. 10. 2001 a zaslaní písomného vyjadrenia navrhovateľov dňa 29. 10. 2001 neboli vo veci robené žiadne úkony. Až dňa 23. 04. 2003 zaslal konajúci sudca spis za účelom výsluchu navrhovateľov dožiadanému Okresnému súdu Košice I. Po vrátení spisu z dožiadaného súdu dňa 07. 07. 2003 znovu neboli vykonané žiadne úkony, až dňa 24. 11. 2003 sudca vytýčil termín pojednávania na deň 15. 12. 2003, kedy bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom a to tak, že sa zamietol návrh navrhovateľov.

Rozsudok zatiaľ nebol písomne vyhotovený a nebol doručený účastníkom konania.

Z uvedeného je zrejmé, že zo strany konajúceho sudcu došlo k subjektívnym prietáhom pri konaní a rozhodovaní v tejto právnej veci.

Vo veci 10 C 201/01 tunajšieho súdu Vám nemôžem zaslať písomné vyjadrenie k tvrdeniam uvedeným v písomnej sťažnosti, pretože spis bol dňa 04. 12. 2003 v dôsledku odvolania predložený Krajskému súdu v Banskej Bystrici.

Oznamujem, že netrvám na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie“.

Právna zástupkyňa sťažovateľov vo svojom liste z 26. januára 2004 zaujala k uvedenému vyjadreniu predsedu okresného súdu nasledovné stanovisko:

„1. (...) A. V prvom rade upozorňujem vo vyjadrení súdu na zrejmú chybu v označení č. k. ktoré má správne znieť 8 C 117/00 a nie 8 C 117/02. Pokiaľ ide o obsah vyjadrenia súdu tak tento korešponduje s obsahom súdneho spisu (odhliadnuc od zrejmej chyby a teda toho, že sťažovatelia nie prostredníctvom svojej právnej zástupkyne ale s pomocou svojho splnomocnenca, ktorým bol sťažovateľ v 1 rade, podali návrh na súd) a preto nemám dôvod pochybovať o správnosti tam vo vyjadrení uvedených postupov súdu v čase od podania

návrhu na pošte 25. apríla 2000 do 15. 12. 2003, kedy údajne bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom. Údajne uvádzam preto, lebo sťažovatelia do dnešného dňa [26. 1. 2004, čím je pravdepodobne porušované aj ich zákonné právo (§ 158 ods. 3 O. s. p.) na odoslanie rozsudku do 30 dní od jeho vyhlásenia súdom] neobdržali spomenutý rozsudok súdu, čo by mohlo byť kvalifikované ako ďalší zbytočný prieťah v konaní pred súdom, ak sudca nemá napr. chrípku. Nakoniec vyjadrenie súdu viacmenej korešponduje aj s uznesením ústavného súdu I. ÚS 66/02 čo do úkonov súdu, v ktorom uznesení bol súd už raz upozornený na neprípustný 5 mesačný prieťah v časovom úseku od 2. novembra 2001 do 4. apríla 2002 a napriek tomu spôsobil ďalšie, spolu 23 mesačné prieťahy v konaní do podania ústavnej sťažnosti sťažovateľmi. Aj po podaní ústavnej sťažnosti súd nekonal bez zbytočných prieťahov a spôsobil ďalší 7 mesačný prieťah od 7. mája 2003 do 15. decembra 2003, preto sťažovatelia upravujú návrh nálezu predmetnej ústavnej sťažnosti s poukazom aj na bod 1 B tohto stanoviska. Predseda súdu všetky prieťahy v konaní nakoniec vo vyjadrení k sťažnosti korektne potvrdzuje.

B. Pokiaľ ide o vec 10 C 201/01 zotrvávam na obsahu ústavnej sťažnosti a túto len dopĺňam tak, že poukazujem na ďalší 6 mesačný prieťah vzniklý od podania ústavnej sťažnosti 7. mája 2003 do vyhlásenia unáhlene vydaného rozsudku dňa 12. 11. 2003, ktorý bol napadnutý odvolaním a v ktorom konaní súd unáhlene, a aj bez rozhodnutia o žiadosti sťažovateľa v 2 rade – aj sťažovateľky v 3 rade – o oslobodenie od súdnych poplatkov podanú pre výpoveď z pracovného pomeru z organizačných dôvodov k 31. 12. 2003 danú sťažovateľovi v 2 rade a z dôvodu iba príjmu zo starobného dôchodku sťažovateľky v 3 rade, predložil vec nesúladne s O. s. p. odvolaciemu súdu.

2. Netrvám na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie.

3. Uplatňujem si vychádzajúc z nálezu IV. ÚS 140/03-35 podľa ust. § 1 ods. 3, 13 ods. 8, 16 ods. 1 písm. a) a c), a 25 vyhl. č. 163/02 Z. z. náhradu trov konania, ktoré pozostávajú z dvoch úkonov právnej pomoci v r. 2003 (príprava a prevzatie zastupovania vo veci a napísanie ústavnej sťažnosti) za jeden úkon u pravého sťažovateľa 4.270.- Sk t. j. spolu za dva úkony odmenu v sume 8.540.- Sk, za druhého a tretieho sťažovateľa po znížení odmeny o 20 % za jeden úkon u druhého a tretieho sťažovateľa po 3.420.- Sk t. j. spolu v sume 13.680.- Sk a za jeden úkon právnej pomoci v r. 2004 (spísanie podania na súd na základe listu ústavného súdu zo dňa 14. januára 2004) vychádzajúc z priemernej mesačnej

mzdy zamestnanca hospodárstva SR za prvý polrok 2003, ktorá podľa oznámenia Štatistického úradu SR dosahovala výšku 13.602.- Sk, si uplatňujem odmenu za zastupovanie prvého sťažovateľa za jeden úkon odmenu v sume 4.540.- Sk, za zastupovanie druhého a tretieho sťažovateľa po znížení o 20 % po 3.640.- Sk spolu 7.280.- Sk a v poslednom rade si uplatňujem režijný paušál pri úkonoch v r. 2003 6 x 130.- Sk, t. j. spolu 768.- Sk a pri úkonoch v r. 2004 3 x 140.- Sk, t. j. spolu 408.- Sk. Spolu trovy konania, ktoré si uplatňujem činia iba sumu 35.216.- Sk, nakoľko neboli podané dve ústavné sťažnosti ale iba jedna spoločná. (...)

4. Vzhľadom na hore uvedené, ďalšie prietahy v oboch veciach a aj údajné vydanie rozhodnutia v konaní 10 C 201/01 a vydané predčasné rozhodnutie v konaní 8 C 117/00 a teda ďalšie oddialenie sporov, ktoré súd nespojil na spoločné konania, napriek viacnásobným návrhom sťažovateľov, navrhujem vydať tento spresnený, vzhľadom na zmeny a najmä ďalšie prietahy v dvoch veciach, ktoré nastali od podania ústavnej sťažnosti do podania tohto stanoviska, a teda konečný sťažnostný návrh nálezu:

Základné právo JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K. na prerokovanie ich vecí 8 C 117/00 a 10 C 201/01 bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy a právo na prerokovanie ich vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 8 C 117/00 a 10 C 201/01 porušené bolo.

JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K. priznáva primerané finančné zadostučinenie každému v sume 50.000.- Sk, ktoré je im Okresný súd v Rimavskej Sobote povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Okresný súd v Rimavskej Sobote je povinný uhradiť navrhovateľom trovy konania v sume 35.216.- Sk na bankový účet advokátky JUDr. M. S. 15 dní od právoplatnosti nálezu“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie

veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 113/03).

II.

Z obsahu s'ťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav napadnutých konaní:

1. Vec vedená na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 117/00

Dňa 27. apríla 2000 JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K., podali na okresnom súde návrh na vydanie platobného rozkazu proti „Ing. J. J. s. r. o. Hnúšťa – Ždiar 473 (POLNOBLH)“ o zaplatenie 3 075,40 Sk s prísl. z titulu bezdôvodného obohatenia.

Dňa 15. mája 2000 okresný súd vyzval JUDr. M. K. na správne označenie odporcu, lebo podľa návrhu označený odporca nemá právnu subjektivitu a súd z toho dôvodu nemá s kým konať.

Dňa 1. júna 2000 JUDr. M. K. doručil okresnému súde „opravu podania v označení odporcu“.

Dňa 1. augusta 2000 konajúca sudkyňa okresného súdu predložila spis Krajskému súde v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie podľa § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pretože odporca je bratancom jej otca.

Dňa 11. septembra 2000 bolo okresnému súde doručené uznesenie krajského súdu č. k. 12 Nc 275/00-25 z 25. augusta 2000 o vylúčení JUDr. E. Č. z prejednávania veci.

Dňa 21. septembra 2000 JUDr. E. Č. predložila spis predsedovi okresného súdu, aby ho pridelil inému sudcovi.

Dňa 22. septembra 2000 predseda okresného súdu pridelil vec sudcovi Mgr. I. A.

Dňa 19. marca 2001 si okresný súd vyžiadal výpis z obchodného registra ohľadom označeného odporcu.

Dňa 29. marca 2001 okresný súd vydal uznesenie č. k. 8 C 117/00-29, ktorým vec zastavil z dôvodu nesplnenia podmienok konania (odporca, tak ako je označený v návrhu, nie je ani právnickou, ani fyzickou osobou, a preto nemôže byť účastníkom konania podľa § 19 OSP).

Dňa 9. apríla 2001 bolo doručené okresnému súdu odvolanie JUDr. M. K. proti uzneseniu o zastavení konania.

Dňa 14. mája 2001 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o uvedenom odvolaní.

Dňa 19. júna 2001 bolo okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu č. k. 13 Co 1138/2001-33, ktorým bolo napadnuté uznesenie okresného súdu zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 10. septembra 2001 JUDr. M. K. a Mgr. D. K. urgovali doručenie uznesenia krajského súdu z 12. júna 2001 č. k. 13 Co 1138/2001-33.

Dňa 20. septembra 2001 okresný súd doručil uznesenie o vylúčení JUDr. E. Č. JUDr. M. K.

Dňa 20. septembra 2001 JUDr. M. K. doručil okresnému súdu podanie označené ako „odpoveď – upresnenie označenia odporcu“.

Dňa 1. októbra 2001 okresný súd vydal platobný rozkaz č. k. 8 C 117/00-46, ktorým vyhovel návrhu sťažovateľov.

Dňa 15. októbra 2001 odporca podal proti uvedenému platobnému rozkazu odpor.

Dňa 29. októbra 2001 podal proti predmetnému platobnému rozkazu odvolanie proti trovám konania aj JUDr. M. K.

Dňa 2. novembra 2001 doručil okresnému súdu JUDr. M. K. vyjadrenie k podanému odporu protistrany.

Dňa 10. apríla 2002 podal JUDr. M. K. okresnému súdu „žiadost' o výsluch dožiadaným súdom v Košiciach s ospravedlnením neúčasti na pojednávaní súdu dňa 17. apríla 2002“.

Dňa 14. mája 2003 bolo Okresnému súdu Košice II doručené dožiadanie, ktorým okresný súd žiada v lehote jedného mesiaca vypočúť sťažovateľov JUDr. M. K. a Mgr. D. K.

Dňa 25. júna 2003 Okresný súd Košice II vybavil dožiadanie okresného súdu.

Dňa 7. júla 2003 bol okresnému súdu vrátený spis po vybavení dožiadania.

Dňa 15. decembra 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom okresný súd svojím rozsudkom návrh zamietol.

Po podaní odvolania bol spis doručený krajskému súdu, kde sa nachádza aj v súčasnosti.

2. Vec vedená na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 201/01

Dňa 20. júna 2001 JUDr. M. K., Mgr. D. K. a J. K. podali na okresnom súde návrh na vydanie platobného rozkazu proti obchodnej spoločnosti POLNOBLH, s. r. o., so sídlom Ždiar 473, Hnúšťa, o zaplatenie 6 150,80 Sk s prísl. z titulu bezdôvodného obohatenia.

Dňa 1. októbra 2001 sťažovatelia upresnili petit svojho žalobného návrhu.

Dňa 2. októbra 2001 konajúci sudca pokynom kancelárii nariadil, aby bol pripojený spis tohto súdu sp. zn. 8 C 117/00.

Dňa 6. februára 2002 vydal okresný súd vo veci platobný rozkaz č. k. 10 C 201/01-5, ktorým vyhovel návrhu.

Dňa 25. februára 2001 podal odporca proti uvedenému platobnému rozkazu odpor.

Dňa 26. marca 2002 nariadil konajúci sudca vo veci pojednávanie na 17. apríl 2002.

Dňa 10. apríla 2002 bola okresnému súdu doručená žiadosť sťažovateľov o odročenie pojednávania a o výsluch dožiadaným súdom.

Dňa 16. apríla 2002 ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní aj konateľ odporcu.

Dňa 17. apríla 2002 sa na pojednávanie nedostavili účastníci konania. Pojednávanie bolo odročené za účelom znovupredvolania účastníkov na 6. máj 2002.

Dňa 2. mája 2002 sťažovatelia zopakovali svoju žiadosť o odročenie pojednávania a o výsluch dožiadaným súdom.

Dňa 6. mája 2002 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom výsluchu sťažovateľov dožiadaným súdom.

Dňa 19. mája 2003 bolo doručené dožiadanie Okresnému súdu Košice II.

Dňa 25. júna 2003 bolo vo veci vykonané dožiadanie.

Dňa 7. júla 2003 boli vrátené spisy okresnému súdu po vybavení dožiadania.

Dňa 12. novembra 2003 sa konalo pojednávanie, na ktorom bol návrh zamietnutý.

Dňa 2. decembra 2003 podali proti rozhodnutiu okresného súdu navrhovatelia odvolanie.

Dňa 30. decembra 2003 krajský súd zrušil napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 12. februára 2004 bol spis vrátený okresnému súdu. Dňa 13. februára 2004 okresný súd doručil ostatné uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

Judikatúra ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a obdobne aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 117/00 a v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 201/01, v ktorom sťažovatelia vystupujú ako navrhovatelia, dochádza k porušovaniu ich práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. Vec okresného súdu vedená pod sp. zn. 8 C 117/00

1. 1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie o zaplatenie 3 075,40 Sk s prísl. z titulu bezdôvodného obohatenia nie je vecou zložitou, čo napokon netvrdil ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 9. januára 2004 sp. zn. Spr 25/04. Ústavný súd pripúšťa, že upresnenie okruhu účastníkov konania, zmeny a doplnenia návrhu predkladané navrhovateľmi počas konania ale môžu vplývať na jeho priebeh a dĺžku, a tým spôsobiť aj určitú faktickú zložitosť veci.

1. 2. *Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov, ústavný súd konštatuje, že nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom. Využitie možností daných navrhovateľom procesnými predpismi (napr. návrh na vykonanie dožiadania podľa Občianskeho súdneho poriadku) na uplatňovanie a presadzovanie ich práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (napr. I. ÚS 31/01). Na druhej strane však na „upresnenie označenia odporcu“ až 20. septembra 2001 nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o výške primeraného finančného zadostučinenia.*

1. 3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu vo veci sp. zn. 8 C 117/00 a predovšetkým poukazuje na to, že napadnuté konanie sa začalo 27. apríla 2000 a bez právoplatného rozhodnutia trvá už viac ako štyri roky. Okresný súd bol pritom vo veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov opakovane nečinný, konkrétne od 22. septembra 2000 do 19. marca 2001 (takmer šesť mesiacov), od 2. novembra 2001 do 14. mája 2003 (viac ako osemnásť mesiacov) a od 7. júla 2003 do 15. decembra 2003 (viac ako päť mesiacov). Na okresnom súde teda v danej veci neboli vykonané po dobu dvoch rokov a piatich mesiacov v podstate žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas súdneho konania nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovaných článkoch ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale postupom okresného súdu.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

1. 4. Pretože okresný súd 15. decembra 2003 vyhlásil vo veci rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

1. 5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každý z nich vo výške 50 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä na opakované obdobia nečinnosti okresného súdu, ako aj na význam sporu pre sťažovateľov považuje za primerané každému vo výške 15 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

2. Vec okresného súdu vedená pod sp. zn. 10 C 201/01

2. 1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd rovnako ako v bode 1. 1. tejto časti nálezu konštatuje, že rozhodovanie o zaplatenie 6 150,80 Sk s prísl. z titulu bezdôvodného obohatenia nie je vecou zložitou, čo netvrdil ani v tejto veci predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 9. januára 2004 sp. zn. Spr 25/04.

2. 2. Rovnako aj pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd poukazuje na svoje hodnotenie v bode 1. 2. tejto časti nálezu.

2. 3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že v inkriminovanom konaní došlo k jedinému významnému obdobiu nečinnosti spôsobenému nečinnosťou okresného súdu, a to v období od 7. júla do 12. novembra 2003 (viac ako štyri mesiace). Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva, že nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (*mutatis mutandis* I. ÚS 47/03 a v ňom odkaz na predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu). V okolnostiach danej veci tento ojedinelý prieťah okresného súdu neovplyvnil podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že vec nebola doteraz skončená, a preto tento prieťah nemožno ani považovať za príčinu neodstránenia stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú v dôsledku trvania tohto konania.

V období konania pred okresným súdom, ktoré ďalej nasledovalo, a to až doteraz, však ústavný súd už žiadny prieťah, ktorý by bolo možné pričítať postupu okresného súdu, nezistil.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že hoci vo veci sp. zn. 10 C 201/01 nebol postup okresného súdu bez prieťahov, je nesporné, že k celkovej dĺžke konania prispeli svojím nepresným návrhom aj sťažovatelia, a preto nebolo možné z hľadiska komplexného posúdenia inkriminovaného konania považovať postup okresného súdu v ňom za porušenie práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov

zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

3. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti hradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sčasti úspešným sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou. Advokátka vykonala tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie sťažnosti zo 4. mája 2003 a stanovisko z 26. januára 2004 k vyjadreniu okresného súdu (prvé 2 úkony teda vykonala v roku 2003 a tretí úkon v roku 2004). Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 2 vyhlášky) 12 811 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 270 Sk za jeden úkon v roku 2003 a 4 540 Sk v roku 2004 (výpočtový základ 13 602 Sk). Celkové trovy za tri úkony spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 128 Sk v roku 2003 a 136 Sk v roku 2004 v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky) predstavujú sumu 8 796 Sk v roku 2003 a sumu 4 676 Sk v roku 2004. Spolu predstavuje táto náhrada trov pre jedného sťažovateľa sumu 13 472 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 10 777,60 Sk (§ 17 ods. 2 vyhlášky). Spolu u všetkých troch sťažovateľov predstavuje táto náhrada trov (po zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky) sumu 32 340 Sk.

Ústavný súd však vzhľadom na výsledok tohto konania pred ústavným súdom, najmä preto, že sťažovatelia neboli v tomto konaní v plnom rozsahu úspešní, im priznal náhradu trov právneho zastúpenia iba vo výške rovnajúcej sa polovici vzniknutého nároku, t. j. v sume 16 170 Sk, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutiu pod bodom 3.

4. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2004